

Zadanie 1

Zadanie 1. Na podstawie [6, 1.5] wyjaśnij zadania pełnione przez protokoły **warstwowej** i **transportowej**. Zainstaluj i uruchom program **wireshark**¹. Przechwyć kilka pakietów i następnie wytłumacz do czego służy **kapsułkowanie** (ang. *encapsulation*) nagłówki **ramki**, **datagramu** i **segmentu**. Zidentyfikuj adres źródłowy i docelowy. Protokoły warstwy łącza i sieciowej nie są używane do komunikacji między komputerami.

Komentarz: Program **tcpdump**(8) jest narzędziem pełniącym podobną funkcję co Wireshark.

info Zadania protokołów warstwy:

- **łącza** – na żądanie warstwy sieciowej przesyła pakiet pomiędzy parą węzłów (host/router)
- **sieciowej** – odpowiada za nawigację pakietów w sieci (tj. zna jej topologię)
- **transportowej** – odpowiada za transport segmentów danych z wykorzystaniem protokołów UDP i TCP

kapsułkowanie – pakiet z wyższej warstwy jest owijany w dodatkowe metadane z warstwy niższej ::

Czemu protokoły warstwy łącza i sieciowej nie są używane do komunikacji między procesami użytkownika?

W komunikacji międzyprocesowej nie jest nam potrzebna wiedza o strukturze ani sposobie nawigowania sieci.

Zadanie 2

Zadanie 2. Na podstawie [7, 2.3 i 2.4] omów różnice między protokołami warstwy transportowej: **bezpłatnym** **udp**(7) i **połączeniowym** **tcp**(7). Czym różni się komunikacja półduplexowa od pełnoduplexowej? Jak TCP radzi sobie z zagubieniem **segmentu** lub faktem, że segmenty mogą przychodzić w kolejności innej niż zostały wysłane? Skąd protokół TCP wie kiedy połączenie zostało rozłączone? Jak rozwiązuje **sterowanie przepływem** (ang. *flow control*) implementowane przez TCP?

Wskazówka: Przy tłumaczeniu właściwości protokołów posłuż się analogią (np. wysyłanie listu, dzwony).

udp (user datagram protocol):

- dane są właściwie wysyłane w jednorazowych paczkach zwanych datagramami. W ten sposób możemy użyć gniazda do nadesłania danych do pewnego serwera i natychmiast do innego, możemy również zbierać sygnały dla pojedynczego gniazda z wielu różnych klientów.
- nie dostajemy gwarancji, że datagram nie ulegnie duplikacji, dotrze do celu lub nie zostanie upuszczony gdzieś wewnątrz sieci.
- każdy datagram ma określony rozmiar, który jest przekazywany do adresata wraz z jego zawartością.

tcp (transmission control protocol):

- dane podróżują przez strumień. Utworzenie takiego strumienia wymaga nawiązania *połączenia* między klientem a serwerem. Jest to przypuszczalnie długotrwała relacja, która blokuje wykorzystywane gniazda po obu stronach na użytek tylko tego połączenia.
- protokół gwarantuje dostarczenie paczki lub informację o porażce (mechanizm opiera się na wielokrotnym nadsyłaniu danych i oczekiwaniu na odpowiedź z serwera tak długo, aż nie zostanie przekroczony przybliżony czas oczekiwania, wtedy zwracany jest błąd – w ten sposób radzimy sobie chociażby z upuszczonymi segmentami albo martwym serwerem)
- przy transmisji tcp dzieli dane na segmenty, które ozdabia w metadane informujące o ich pozycji w pierwotnym ciągu (np. 1024 + 102502048) co pozwala odtworzyć ich zamierzoną kolejność.

Czym różni się komunikacja duplexowa od półduplexowej?

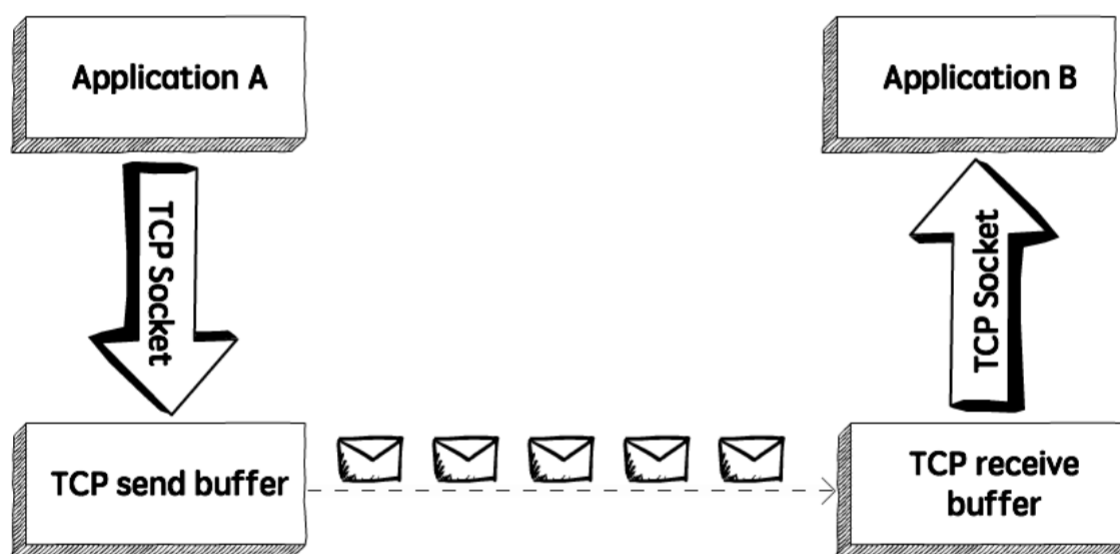
Komunikacja duplexowa pozwala na równoległy przekaz w obie strony, w przeciwieństwie do półduplexowej, która pozwala na obustronną komunikację, ale już nie na równoległą (tj. jeśli jeden koniec nadaje to drugi musi nasłuchiwać i vice versa).

Jaki problem rozwiązuje *sterowanie przepływem* implementowane przez TCP?

The sender application writes data to a socket, the transport layer (in our case, TCP) will wrap this data in a segment and hand it to the network layer (e.g. IP), that will somehow route this packet to the receiving node.

On the other side of this communication, the network layer will deliver this piece of data to TCP, that will make it available to the receiver application as an exact copy of the data sent, meaning it will not deliver packets out of order, and will wait for a retransmission in case it notices a gap in the byte stream.

If we zoom in, we will see something like this.

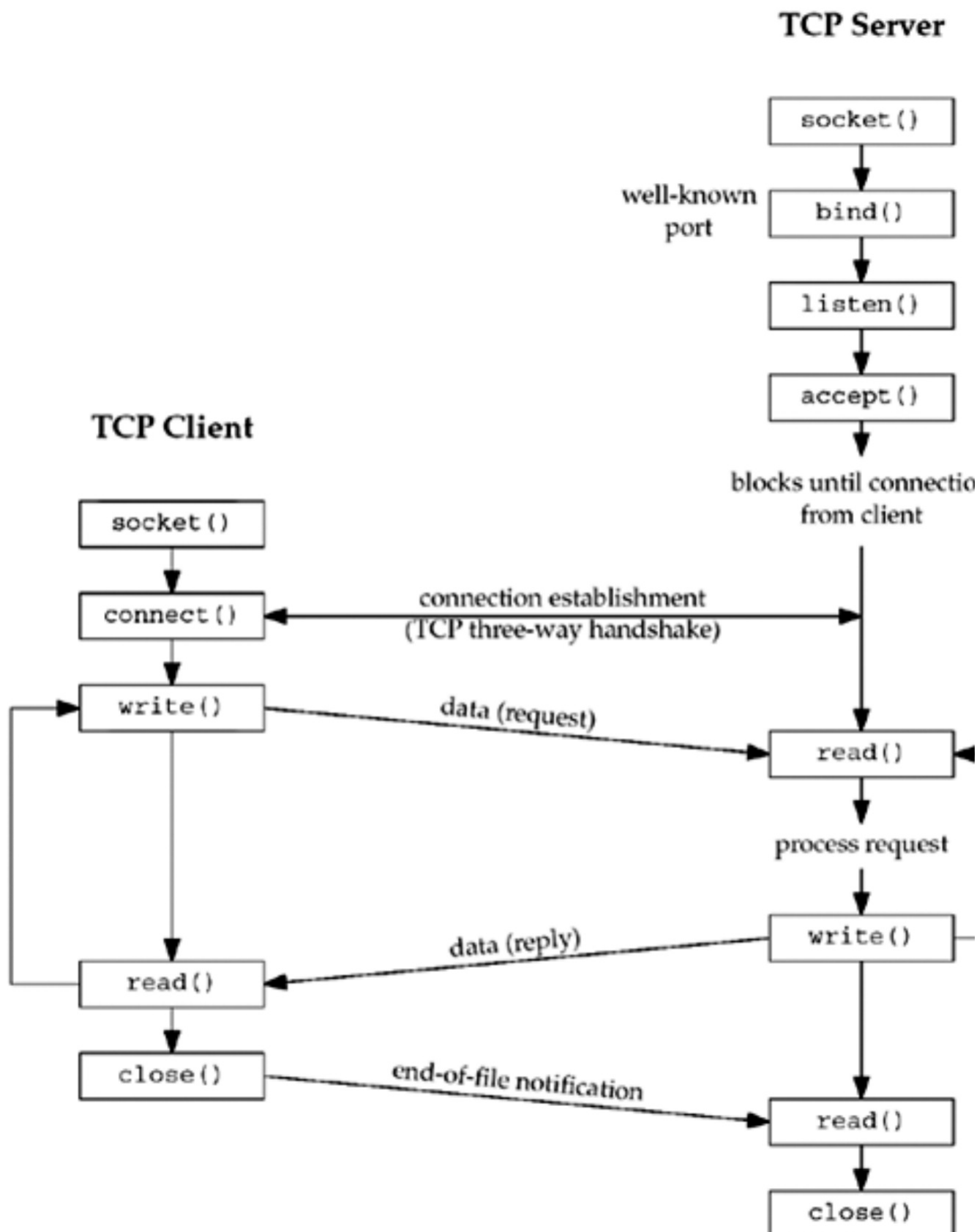

TCP stores the data it needs to send in the *send buffer*, and the data it receives in the *receive buffer*. When the application is ready, it will then read data from the receive buffer.

Flow Control is all about making sure we don't send more packets when the receive buffer is already full, as the receiver wouldn't be able to handle them and would need to drop these packets.

Zadanie 3

Zadanie 3. Omów diagram [7, 4.1] komunikacji **klient-serwer** używającej protokołu interfejsu **gniazd strumieniowych**. W którym momencie następuje związanie gniazda i zdalnym? Która ze stron komunikacji używa **portów efemerycznych** (ang. *ephemeral*, argument wywołania systemowego **listen(2)**? Z jakim numerem portu jest związany do i zwracane z **accept(2)**? Skąd serwer wie, że klient zakończył połączenie?

::: info

- **gniazdo strumieniowe** – dane przesyłane są segmentami, mamy również obsługę błędów i kończenia połączeń. Przeważnie wykorzystywane w protokole TCP
- **port efemeryczny** – port służący do wysyłania danych przez klienta (nie jest zarezerwowany dla żadnego protokołu) :::

well-known ports (aka, po prostu porty, które przyjmują dane poprzez odpowiadający im protokół)

Port ↕	Protokół ↕
53	DNS
20	FTP – przesyłanie oraz pobieranie plików i folderów
21	FTP – przesyłanie poleceń
67	DHCP – serwer
68	DHCP – klient
79	Finger
70	Gopher
80	HTTP, dodatkowe serwery, np. proxy , są najczęściej umieszczane na porcie 8080
443	HTTPS (HTTP na SSL)
143	IMAP
220	IMAP3
6661 – 6668	IRC
5222	XMPP – dla serwera sieci Jabber
389	LDAP
636	LDAPS (LDAP na SSL)
3306	MySQL
119	NNTP
110	POP3
995	POP3S (POP3 na SSL)
5432	PostgreSQL
873	Rsync
25	SMTP
22	SSH
514	Syslog
23	Telnet
69	TFTP
6000 – 6007	X11
161	SNMP
3389	RDP (Remote Desktop Connection)

socket - tworzy gniazdo do komunikacji sieciowej **bind** - wiąże gniazdo z lokalnym adresem IP (który hipotetycznie jest sposobem w jaki wiele procesów może przyjmować dane przez port wspólnego protokołu) **listen(socketfd, backlog)** - rozpoczyna nasłuchiwanie i kolejowanie nadchodzących połączeń poprzez gniazdo *socketfd*, *backlog* definiuje długość kolejki **accept(socketfd, ...)** - blokuje aż w *socketfd* pojawi się oczekujące połączenie, wtedy zostaje ono odebrane i zwrócony zostaje deskryptor nowego gniazda dla tego połączenia. **connect(socketfd, addr, addrlen)*** - nawiązuje połączenie z serwerem o adresie *addr* poprzez gniazdo *socketfd*. W tym celu jądro wybiera port efemeryczny dla tego połączenia. **close** - zamyka gniazdo kończąc połączenie, wysyła EOF do serwera.

Z jakim numerem portu jest związane gniazdo przyjmowane i zwracane przez `accept()`?

Zwracane gniazdo ma numer portu podniesiony z kolejki połączeń. Przyjmowane gniazdo ma port wybrany przy wywołaniu `socket`.

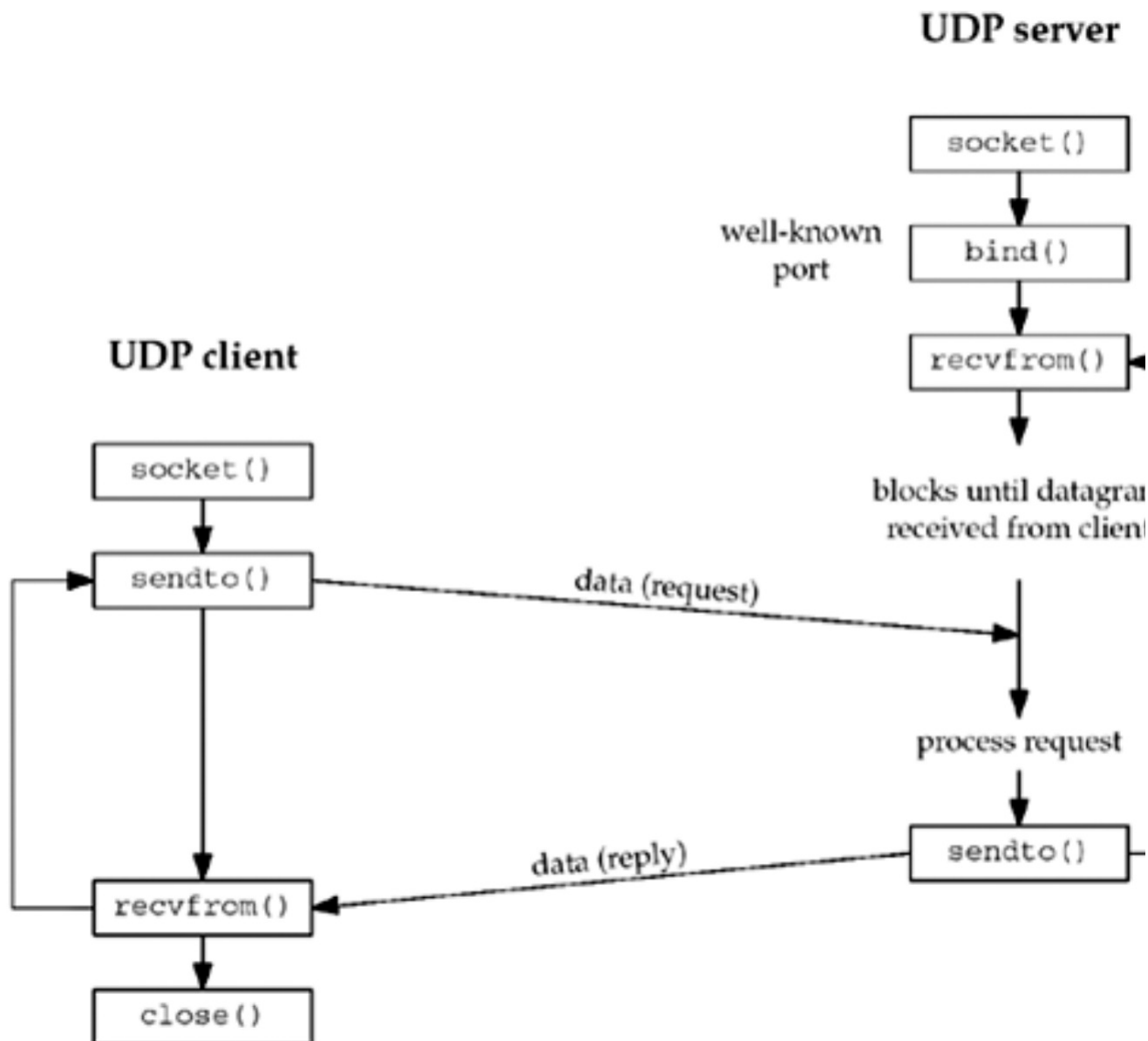
Skąd wiemy kiedy połączenie zostało zerwane?

Sygnał `FIN`

Zadanie 4

Zadanie 4. Omów diagram [7, 8.1] komunikacji klient-serwer używającej protokołu interfejsu **gniazd datagramowych**. Czemu, w przeciwieństwie do TCP, serwer może po wykonaniu funkcji `bind(2)`? Z jakiej przyczyny interfejs `read(2)` i `write(2)` może być niewystarczający? Przedstaw semantykę operacji `recvfrom(2)` i `sendto(2)`. Kto następuje związanie gniazda UDP z adresem lokalnym? Na podstawie [7, 8.11] zreflektuj wykonanie `connect(2)` na gnieździe klienta. Jakie ograniczenia poprzednio wymienione poprawione przez wywołania `recvmsg(2)` i `sendmsg(2)`?

Figure 8.1. Socket functions for UDP client/server.

Gniazdo datagramowe - gniazdo bezpołączeniowe. Każdy pakiet jest indywidualnie kierowany do danego adresu. Nie ma gwarancji przesłania, ani zachowania kolejności.

Czemu w przeciwieństwie do TCP serwer może rozpocząć pracę zaraz po wykonaniu `bind()`?

Serwer nie musi czekać na nadejście połączenia.

Czemu `read/write` są niewystarczające?

Hipotetycznie dlatego, że `read/write` wymagają połączenia, tj. zakładamy, że zapis i odczyt odbywają się strumieniowo. Dla UDP dane przesyłane są w datagramach, dla których musimy z góry określić rozmiar przesyłu i adresata. Z tego powodu używamy `sendto` i `recvfrom`.

```
// przyjmujemy dane przez adres związany przez src_addr do bufora buf przez socket sockfd
ssize_t recvfrom(int sockfd, void *buf, size_t len, int flags,
    struct sockaddr *src_addr, socklen_t *addrlen);

// wysyłamy dane przez sockfd na adres dest_addr
ssize_t sendto(int sockfd, const void *buf, size_t len, int flags,
    const struct sockaddr *dest_addr, socklen_t addrlen);
```

Zreferuj!

Już referuję... No więc dzieje się tak, że połączenie posiada już informacje o adresacie i adresie lokalnym zatem nie ma potrzeby jego precyzowania (możemy używać `send` i `recv`, które ich nie wymagają) i to jest tak pasjonujące, że aż warto mieć dedykowane temu pytanie.

Co jest fajnego w `msg`?

<https://stackoverflow.com/questions/15874145/how-to-get-flags-returned-by-recvmsg-with-recvfrom> Chyba chodzi o to, że działają niezależnie od typu gniazda, ale według tradycji tego przedmiotu nic nie jest pewne :))

Zadanie 5

Zadanie 5. Przyjrzyjmy się warunkom brzegowym, które występują w trakcie używania `read(2)` i `write(2)` na gniazdach strumieniowych zwracają short counts? Się zdarza, że datagram UDP nie został obcięty przez jądro w trakcie kopiowania do przestrzeni przyczyn należy być przygotowanym na to, że operacje na gniazdach zwrócą «EINTR». Klient spróbuje zapisać do gniazda powiązanego z połączeniem, które serwer zdążył zamknąć. W kodzie funkcji «`open_listenfd`» użyto wywołania `setsockopt(2)` z opcją «`SO_REUSEADDR`» stało gdyby programista o tym zapomniał?

Kiedy `read` i `write` zwracają short count?

Jeśli piszemy do gniazda, którego bufor jest już pełny lub jeśli bufor mieści tylko część danych, które chcielibyśmy zapisać. Short count może mieć również miejsce, gdy przekroczony zostaje czas oczekiwania na gniazdo zewnętrzne.

Skąd wiemy, że odebrany datagram nie został obcięty?

Datagramy zawierają informację o swoim rozmiarze w nagłówku, wystarczy zatem porównać ją z rozmiarem ładunku. Swoją drogą to pytanie jest całkowicie syntetyczne xD

Z jakich przyczyn należy być przygotowanym na to, że operacje zwrócą EINTR?

```
On success, these system calls return a file descriptor
for the accepted socket (a nonnegative integer).
On error, -1 is returned, errno is set appropriately
```

Przyczyny Jeśli w trakcie wywołania systemowego jednej z takich procedur przyjdzie sygnał to zostaje ona przerwana i zwraca błąd.

```
EINTR The system call was interrupted by a signal
that was caught before a valid connection
arrived; see signal(7).
```

Co się stanie jak klient spróbuje pisać gniazda z połączeniem, które serwer już zamknął?

Klient dostanie SIGPIPE

Dlaczego w kodzie funkcji `open_listenfd` użyto wywołania `setsockopt` z opcją, której nie przepisz?

```
/*
 * open_listenfd - open and return a listening socket on port
 * Returns -1 and sets errno on Unix error.
 */

typedef struct sockaddr SA;

int open_listenfd(int port)
{
    int listenfd, optval=1;
    struct sockaddr_in serveraddr;

    /* Create a socket descriptor */
    if ((listenfd = socket(AF_INET, SOCK_STREAM, 0)) < 0)
        return -1;

    /* Eliminates "Address already in use" error from bind. */
    if (setsockopt(listenfd, SOL_SOCKET, SO_REUSEADDR,
        (const void *)&optval, sizeof(int)) < 0)
        return -1;

    /* Listenfd will be an endpoint for all requests to port
     * on any IP address for this host */
    bzero((char *) &serveraddr, sizeof(serveraddr));
    serveraddr.sin_family = AF_INET;
    serveraddr.sin_addr.s_addr = htonl(INADDR_ANY);
    serveraddr.sin_port = htons((unsigned short) port);

    if (bind(listenfd, (SA *) &serveraddr, sizeof(serveraddr)) < 0)
        return -1;

    /* Make it a listening socket ready to accept connection requests */
    if (listen(listenfd, LISTENQ) < 0)
        return -1;

    return listenfd;
}
```

⋮ danger Można łatwo zgadnąć, że chodzi tu o wtórne użycie lokalnego adresu jakiegoś gniazda, w normalnej sytuacji przy takiej próbie dostalibyśmy w twarz błądem (co ma sporo sensu) możemy jednak ten błąd zignorować (co nie ma już zbyt wiele sensu) używając `setsockopt` z `SO_REUSEADDR`. (kandydat na *free question coupon*) ⋮

Zadanie 6

Ściągnij ze strony przedmiotu archiwum «so21_lista_9.tar.gz», następnie rozpakuj i zapoznaj się z jego zawartością.

UWAGA! Można modyfikować tylko te fragmenty programów, które zostały oznaczone w komentarzach.

Zadanie 6. Zmodyfikuj program «hostinfo.c» w taki sposób, aby wyświetlał adres IP dla danej nazwy serwera. Dodatkowo należy przekształcić nazwę usługi przekazaną jako parametr programu na numer portu. Poniżej przykład:

```
# hostinfo www.google.com https
216.58.215.68:443
[2a00:1450:401b:803::2004]:443
```

Co należałoby zrobić, żeby program rozpoznawał usługę o nazwie «tftp»?

*getaddrinfo(char *node, char *service, addrinfo *hints, addrinfo **res)*

- node – nazwa hosta (np. "www.google.com")
- service – nazwa usługi (np. "https")
- hints – wskaźnik na addrinfo, której pola są wykorzystane jako kryteria wyszukiwania
- res – tutaj zwracamy wartość, jako wskaźnik na listę struktur addrinfo, gdzie każda zawiera już przetłumaczony adres

*getnameinfo(sockaddr *addr, socklen_t addrlen, char *host, socklen_t hostlen, char *serv, socklen_t servlen, int flags)* – funkcja odwrotna do *getaddrinfo* przyjmuje lokalny adres IP i numer portu (przez strukturę sockaddr). Jej wyniki czyli nazwa hosta i nazwa usługi są zwracane odpowiednio przez *host* i *serv*. Możemy również zmodyfikować jej zachowanie ustawiając odpowiednie flagi np. NI_NUMERICHOST i NI_NUMERICSERV drukują reprezentację "kropkowatą".

TFTP (Trivial File Transfer Protocol) – a simple lockstep File Transfer Protocol which allows a client to get a file from or put a file onto a remote host. One of its primary uses is in the early stages of nodes booting from a local area network. TFTP has been used for this application because it is very simple to implement.

```
struct addrinfo {
    int ai_flags;
    int ai_family;
    int ai_socktype;
    int ai_protocol;
    socklen_t ai_addrlen;
    struct sockaddr *ai_addr;
    char *ai_canonname;
    struct addrinfo *ai_next;
};

int main(int argc, char **argv) {
    struct addrinfo *p, *listp, hints;
    char buf[MAXLINE];
    char puf[MAXLINE];
    int rc, flags;

    if (argc != 2 && argc != 3)
        app_error("usage: %s <domain name>\n", argv[0]);

    /* Get a list of addrinfo records */
    memset(&hints, 0, sizeof(struct addrinfo));

    /* hints.ai_family = AF_INET; /* IPv4 only */
    hints.ai_family = AF_UNSPEC; /* IPv4 + IPv6 */

    /* SOCK_DGRAM jeśli marzy nam się obsługiwać tylko UDP
    lub możemy pozostawić to pole niewypełnione co oznacza obsługę dowolnego typu gniazda */
    hints.ai_socktype = SOCK_STREAM;

    /* Connections only */
    /*- if ((rc = getaddrinfo(argv[1], NULL, &hints, &listp)) != 0)
    char *service = argc == 3 ? argv[2] : NULL;
    if ((rc = getaddrinfo(argv[1], service, &hints, &listp)) != 0)
        gai_error(rc, "getaddrinfo");

    /* Walk the list and display each IP address */
    flags = NI_NUMERICHOST; /* Display address string instead of domain name */
    flags |= NI_NUMERICSERV; /* Display service string instead of service name */
    for (p = listp; p; p = p->ai_next) {
        Getnameinfo(p->ai_addr, p->ai_addrlen, buf, MAXLINE, puf, MAXLINE, flags);

        if (p->ai_family == AF_INET)
            printf("%s", buf);
        else
            printf("[%s]", buf);

        if (service != NULL)
            printf(":%s", puf);

        printf("\n");
    }

    /* Clean up */
    freeaddrinfo(listp);

    return EXIT_SUCCESS;
}
```

Zadanie 7. Zapoznaj się z kodem źródłowym serwera «echoserver.c» i klienta «podobnej do «echo». Twoim zadaniem jest taka modyfikacja serwera, by po odebraniu wydrukował liczbę bajtów odebranych od wszystkich klientów, po czym zakończył się.

Używając programu «watch» uruchom polecenie «netstat -ptn», aby obserwować sesje. Wystartuj po jednym procesie serwera i klienta używając wybranego portu (np. 7777) końce połączenia należące do serwera i klienta. Następnie wystartuj drugą instancję i zachowuje się ona tak samo jak pierwsza? Co zmieniło się na wydruku z «netstat»? Uruchom program wireshark. Na interfejsie sieciowym loopback kaź mu nasłuchiwać przychodzących na port, który wybrano do komunikacji między klientem i serwerem. W trakcie otwierania i zamykania połączenia oraz w trakcie przesyłania danych między

Zadanie 8

Zadanie 8. Serwer z poprzedniego zadania nie radził sobie ze współbieżną obsługą z pliku «echoclient-fork.c» naprawia to poważne ograniczenie z użyciem wywołań. Głównego procesu jest odbieranie połączeń i delegowanie ich obsługi do podprocesów.

Proces serwera musi zliczać liczbę bajtów odebranych od klientów. W tym celu przy anonimową, w której przechowuje tablicę «client». Przy starcie podprocesu umieszcza wpis za pomocą procedury «addclient». Żeby uniknąć wyścigów kaźdy podproces zwraca «nread». Po zakończeniu podprocesu należy wywołać procedurę «delclient» prywatnego licznika klienta, do globalnego licznika serwera.

W dowolnym momencie działanie serwera może zostać przerwane przy pomocy sygnału, wtedy poczekać na zakończenie podprocesów i wydrukować zawartość globalnego licznika. Przykładowy wydruk z sesji serwera:

```
# ./echoserver-fork 8000
[9047] Connected to localhost:36846
[9105] Connected to localhost:36850
[9047] Disconnected!
^C
Server received quit request!
[9105] Disconnected!
Server received 22 bytes
#
```

Zadanie 9

Zadanie 9 (bonus). Zapoznaj się z procedurami «echo» w pliku «echoclient.c» i «echoserver-fork.c». Usuń komentarz otaczający wywołanie funkcji `exit(3)` w kliencie i serwerze. Zaobserwuj występujące usterki, a następnie wytłumacz ich źródło. Jak by nie ulegały awarii?